

СДРУЖЕНИЕ

ПОТОМЦИ НА БЕЖАНЦИ И ПРЕСЕЛНИЦИ ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА РС МАКЕДОНИЯ
И ПРИЯТЕЛИ

ул. „Княз Александър I“ № 16, вх. Б, ап. 2, София 1000, България

OFFICE@POTOMCI.ORG

+359 878 651 865; +359 888 811 153

София, 23 юни 2025 г.

ДО Г-Н МАТЕЙ ТОНИН
ДОКЛАДЧИК В СЯНКА В ЕВРОПЕЙСКИЯ
ПАРЛАМЕНТ ЗА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЯ

КОПИЕ ДО ГРУПАТА НА
ЕВРОДЕПУТАТИТЕ ОТ СЛОВЕНИЯ

ОБРЪЩЕНИЕ ОТНОСНО РЕАЛНОТО ПОЛОЖЕНИЕ НА БЪЛГАРИТЕ В СЕВЕРНА МАКЕДОНИЯ И НЕОБХОДИМОСТТА ОТ АКТИВНА ЕВРОПЕЙСКА ПОЗИЦИЯ

УВАЖАЕМИ Г-Н ТОНИН,

От публикации в медиите в Северна Македония разбрахме, че сте изразили позиция по повод предстоящото обсъждане в ЕП на доклада за напредъка на Северна Македония, че „няма причина българите да бъдат загрижени“, а също така, че сте нарекли въпросния доклад „много балансиран, дори на някои места е много пробългарски, понеже включва всички български становища“. Също така сте били заявили: „Относно македонския език и идентичност, не знаех, че това е толкова голям проблем в България. Чух от някои български колеги, че македонският език е просто диалект на българския, но трябва да кажа, че не е работа на евродепутатите или на ЕП да решават. Това е задача на лингвисти или историци. Ние оценяваме настоящата ситуация в Северна Македония и говорим за настоящия македонски език и идентичност.“

Като организация, представляваща интересите на повече от 400 хиляди потомци на бежанци и преселници от територията на днешна Северна Македония, бихме желали да Ви обърнем внимание върху следните факти.

1. Никога никой в България не е отричал съвременната македонска идентичност и език. Ние обаче се борим да бъдат дадени човешки права на тези граждани на Северна Македония, които въпреки всекидневните репресии и език на омразата, са съхранили българската си идентичност, в това число да имат право да продължават да наричат

майчиния си език български, както са го правели всички възрожденци и революционери от географската област Македония!

2. Разбирането, че Северна Македония и България имат двустранни спорове, е пропаганден наратив на управляващите в Скопие и Белград. В края на 1944 г. в днешна Северна Македония започва кървав вътрешен конфликт, който продължава и днес. България не само, че дълго време е мълчала, но дори поради господството на комунистическата идеология и натиска на Москва е подкрепяла репресивния режим в Скопие. Едва след установяването на демокрация в България, българската държава се осмели да подкрепи борещите се за човешките си права българи в Северна Македония.

3. Като словенец трябва да знаете, че демократичната словенска емиграция много преди България е подкрепяла борещите се българи на територията на днешна Северна Македония.

4. Македонските българи неведнъж са изразявали подкрепа за борбата на Словения за независимост от бивша Югославия.

ПРИМЕРИ ЗА ПОДКРЕПА И СЪТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ СЛОВЕНЦИТЕ И БЪЛГАРИТЕ В МАКЕДОНИЯ СЛЕД ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА

Новото сътрудничество между словенците и македонските българи срещу общите им страдания под сърбокомунистическия режим започва през 1950 г. Тогава на 29-тия конгрес на Македонската патриотична организация (МПО), който се провежда в Гери, Индиана, присъства словенецът Мирко Геретич, редактор на емигрантския вестник „Словенска държава“. Той апелира за „общи и задружни усилия... за съкрушаването на днешната Титославия“. На този конгрес е приета специална декларация, засягаща и бъдещето на Словения – отправят се „най-сърдечни и братски искрени поздравии към... словенските борци за свобода и независимост. Манифестираното единодушие от представителите на... словенците, така тържествено прокламирано пред делегатите и гостите на конгреса на МПО, е едно прекрасно начало от историческо значение за общата борба, която всички водим срещу общия ни враг Тито и неговия деспотичен комунистически режим“.

Първата масова проява в общата борба на словенци и македонски българи е на 5 ноември 1950 г. Тогава в Чикаго се провежда протестен събор на словенци и македонски българи, към който се присъединяват и хървати. На тази проява говорител на македонските българи е Методи Чанев. Той заявява, че „в Югославия се натрапи един режим начело с диктатора Тито, който няма ни най-малка следа от истинска демокрация... Специално в Македония режимът на Тито не се отличава много от режима на сръбските кралски династии. Макар Македония да е обявена като една от шестте федерални републики на Югославия, заповедите за нейните наредби идват от Белград. Нещо повече – титовата власт нареди да се учи в училищата един нов език, наречен „македонски“. Този език... е примесен с много сръбски думи, чужди на местното население. Чрез него по други пътища се цели да се сърбизират македонските българи... Ние не признаваме днешна Югославия“.

На този събор е приет манифест до международната общност. В него по отношение на Македония се казва, че целта на провежданата от Белград политика е „да се сърбизира

македонското население, което от векове според признанията на всички видни филолози е говорило само български. Комунистическите управници отрекоха хилядагодишната култура и просвета на македонските българи“.

В този документ по отношение на Словения се заявява: „Народът, въобще, е по най-груб начин унищожаван и границите откъм Италия, Австрия и Унгария са херметически запечатани, така че никой не може да избяга. Словенците бяха жестоко преследвани от нацистките германски окупатори през последната война. Много от словенците бяха подмамани от комунистите чрез обещания през времето на тежката окупация, но сега тя е още повече разочароваща, отколкото беше през време на германската, италианската и унгарската окупация. Единственият изход от това ужасно положение е създаването на една независима Словения, която да включва целия словенски народ в нейните граници.“

Изведена е следната важна политическа програма: „Народите в Югославия никога не са имали възможност свободно и демократично да се изкажат дали желаят да бъдат управлявани от Белград и дали въобще приемат така построения държавен комплекс на Балканите. Следователно, ние отричаме Югославия като държавно-политическа концепция... Заставаме за свободни и независими Хърватско, Македония и Словения, които да се оформят във свои напълно свободни и демократични държавни единици, управлявани от самото местно население.“ (Приложение 1).

През последвалия период се наблюдават различни форми на сътрудничество между словенци и македонски българи. През 1953 г. Словенският национален съюз в САЩ поздравява 32-рия конгрес на МПО. През 1955 г. МПО приема резолюция, в която заявява, че „днешната тирания на сърбо-комунистите не може да бъде трайна. Българите от Македония няма за нищо на света да се подчинят на новото робство. Заедно със словенците... те ще работят, за да дойде денят, когато Словения ще бъде истинската свободна и независима държава, когато и Македония ще бъде истински свободна и независима държава.“ (Приложение 2).

През 1963 г. македонските българи заявяват, че Белград ограбва Словения. През 1966, 1967, 1968 и 1969 г. македонските българи неведнъж са изразявали подкрепата си за словенската свобода и независимост. Словенците също са съпричастни към борбите на македонските българи. На 1 октомври 1965 г. излизащият в Торонто вестник „Словенска държава“ пише, че разрешаването на македонския въпрос може да стане чрез „създаването на една свободна и независима Македония, където всички народности: българи, аромъни, гърци, албанци, евреи, турци и прочие ще се радват на абсолютно равни права.“

От тези документи ясно се вижда дълбокия вътрешен конфликт на територията на днешна Северна Македония, към който България през онзи период няма абсолютно никакво отношение. Вижда се и словенската подкрепа за македонските българи.

През 1991 г. днешна Северна Македония под натиска на обстоятелствата формално се отдели от Югославия, но сръбското влияние в нея не само, че се запази, но в наши дни се засилва до толкова, че властите в Скопие само формално говорят за желание за членство в Европейския съюз, но в същото време работят за белградската външнополитическа програма „Сръбски свят“, която е умален модел на „Руски свят“ на Путин. Югославските тайни служби УДБА и КОС на територията на Северна Македония останаха нереструктурирани и запазиха основната си характеристика – антибългаризма.

Вие заявявате, че няма причина българите в Северна Македония да бъдат загрижени, но тъй като това Ви твърдение не е вярно, позволете ни да Ви представим

НЯКОЛКО ПОКАЗАТЕЛНИ ПРИМЕРА ЗА РЕПРЕСИИ ВЪРХУ БЪЛГАРИ

Случаят на арестуваната на 6 октомври 1995 г. Мария Стоименова е показателен. Тя е единствената, която се е осмелила да опише използваните методи на малтретиране от македонската полиция. Повод за нейния арест са роднинските и връзки с Алексо Стоименов от Струмица, дългогодишен политически емигрант в Белгия, близък до ръководителя на македонското освободително движение Иван Михайлов. М. Стоименова описва по следния начин поведението на полицията: „Подготвих се и тръгнах до тоалетната, в този момент женската особа влезе с мен заедно и докато вършех най-интимната нужда – физиологична потребност, тя стоеше до мен. Когато се случи това, в момента се питах дали аз съм човешко същество и дали имам каквито и да са човешки права“.

Ето и темата на самия разпит: "почнаха с едно заплашване, с което ми даваха да разбере, че аз трябва всичко да кажа, от начало с първото идване на Алексо Стоименов, да се сетя кога е дошъл, с кой е дошъл, защо, на коя граница влизал, с кого се видял, какво говорил, колко време останал в Македония, на кого телефонирал, с какви идеи е, с каква цел е в Македония, защо идва при нас, къде се движи из Македония? А ако всичко това не го кажа, и ако не разкажа моя живот за тези 3-4 години къде съм ходила всеки ден, и ако не призная, че ас съм направила атентата на Киро Глигоров, с мен е свършено, че личното досие ще ми го сменят и че 20 години ще лежа в затвора. Започна разговора: хайде, кажи ни кога за пръв път дойде Алексо Стоименов в Скопие и с кои хора се среща в Скопие, какво говореше..., аз къде отивам, какво работя..., колко пъти съм била в България, какво от България нося в Македония, какво Алексо ми дава да пренесе тук в Скопие".

А ето и описанието на самите физически мъчения: „единия от инспекторите ми каза: е, щом не искаш с добро да признаеш, че ти го направи атентата върху Киро Глигоров, ще трябва с лошо, и че те нямат нерви с мен да се разправят. Излезе и след 5 минути се върна с палка, започна да се хвали, първо почна да удря по стената, след това по бюрото и да ми вика: гледаш ли какво ще ти се случи? Първо започна да ме бута с ръка постепенно към стената и кога достигна до стената, започна да ме удря в нея с думите: пък ти си много яка, по-яка от стената, хайде да видим дали и от палката си по-яка... Това, което ми се случваше на мен, както аз бях малтретирана и унижавана, същото беше прилагано и върху съпруга ми, с тази разлика, че той беше бит без милост... На шестия ден колабирах от глад и от безсъние“.

И след излизането и от полицията, проблемите на М. Стоименова не свършват: „Потърсихме по телефон първа помощ. Когато кажихме кои сме и какво искаме, ни отговаряха, че не могат да дойдат, казваха ни да ходим до нашия най-близък медицински център, че не могат да ни предложат помощ. Търсихме навсякъде из Скопие да ни дадат лекарско уверение за нашите повреди. Нито един лекар не искаше да ни даде и подпише уверение с думите: не смеем, и нас ще ни затворят“ (Приложение 3).

Това се случва в Северна Македония – държава, която въпреки формалния ѝ статут на кандидат за членство в ЕС, продължава да се намира под силно влияние от страна на

Белград. За да разберете мащабите на репресиите, ще посочим последният масов пример на насилие и манипулирането по време на преброяването на населението на Северна Македония през 2021 г. Единствено от българите се искаше доказателство, с което да покажат, че са българи. В някои случаи те показваха българските си лични карти и по този начин на 20000 души идентичността бе подменена, като бяха регистрирани като лица с двойно гражданство, а не като българи. А други 100000 граждани на Северна Македония не са посетени от преброители. Ние знаем, че предварително се съставяха списъци на лицата с българска идентичност и властите казваха на преброителите да не посещават и да не преброяват домакинствата на българите.

С оглед на всичко изнесено тук апелираме при разглеждането в ЕП на доклада за Северна Македония да заемете активна гражданска позиция и да защитите човешките права на българите в тази държава. В случай на необходимост, готови сме да Ви предоставим допълнителна информация или да съдействаме за организирането на срещи с репресирани българи в Северна Македония.

С уважение,

СЪПРЕДСЕДАТЕЛИ:

проф. д.н.
Трендафил Митев

доц. д.н. Спас
Ташев

Илия Стояновски

СЕКРЕТАР:

Димитър М.
Димитров

Настоящото изложение се подкрепя и от Нова политическа емиграция на македонските българи, представлявана от Благой Шаторов и Горан Серафимов.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Една част от македонските представители и гости, които присъстваха на общия събор.

М А Н И Ф Е С Т Ъ

Днес 5 ноември, 1950 година, представителите на американците от хърватски, македонски и словенски произход, събрани на общия събор в Чикаго, Ил., след като взеха под сериозно внимание както вътрешното така и външното положение на Югославия, състоха за свой дълг да представят на световното обществено мнение следните констатации:

1. Днешният комунистически режим на диктатора Тито външно не се различава от предходните диктаторски режими, когато начело на управлението стоеха сръбските кралски династии. Вътрешната и външна политика на Тито, макар да е обгърната с нови формули, си остава антидемократична, тоталитарна. Въпреки че страната е разделена на шест федерални републикански единици, фактически цялата власт е концентрирана в Белград, откъдето Тито и неговата комунистическа клика управляват страната с декрети. Всички приказки за титовите вестници и изявиления на неговите посланици, че днешна Югославия била демократична, сж само прах, вонител на външното обществено мнение.

Затворител в Хърватско, Македония, Словения и Черна Гора сж всички сж интелектуалци, свещеници, селяни и граждани, които не сж съгласни с декретите на режима. Частната собственост и частната инициатива сж унищожени. Хранител на селяните сж изземателите държавата на цени, определени от комунистите и затова на много места селяните отказват да дават зърната сж определена кола.

Цяла Югославия е превърната външно в полуприсла държава. Каватата която Тито има сж комунизма не може да го направи по-привлекателен пред външния свят, ако режимът му е избран сж истинска демократична мърка. Титовото управление е и си остава диктаторско, тоталитарно. Външния спор сж Коминформата Тито се стреми да докаже че той е по-добър комунизъм отколкото комунистите в Съветска Русия и подведомствените й сателитни държави. Всичко е подчинено на комунистическата държава. Пресата се контролира и субсидира от държавата, подтик сжбирания се уреждат от държавата, църквите се ръководят по нареждане на държавата и през време на изборите има само една листа, държавната, т. е. таа на Тито и кликата му.

2. Вън Хърватско откъто Тито дойде на власт положението е следното:

Народът е ограбен от човешките му права и сведен до най-тежка мизерия. Политическите и религиозните представители сж или избити, живущи вън изгнание, или затворници, както е случая сж архиепископ Степишич и много други като него.

Откъто комунистите взеха властта тж сж избити над 400,000 души вън Хърватско. Една ли има два процента от хърватския народ сж комунистическия режим. И това е именно причината, че вън така нареченото правителство на Хърватско вън Загреб, има повече сръби отколкото хървати. Сегашното положение вън Хърватско е непоносимо и комунистическия режим различа само на тайната полиция, редовната полиция и милицията, както и на комунистическия орджия.

3. Вън Македония, откъто Тито дойде на власт положението е следното: След като сж унищожиха всички граждански, политически и религиозни права на населението, след като биде убита частната инициатива, стимула за всеки стопански напредък, затворител вън Скопие, Битоля и другаде сж напълниха сж интелектуалци, граждани и селяни от всички катове на страната. Населението няма право да издава сж опозиционни листи, а трябва да гласува за посочената от комунистите листа при всички избори. Начело на така наречената «македонска федерална република» сж поставени послушници на Тито, чието качество е, че вън принадлежи членове на комунистическата партия. Отъ Белград сж нареди местното население да сж учи на новия, изкуствено създаден език, наречен «македонски». Този език е една смеска от разни диалекти, подсилвани постоенно сж сръбскими. Целта е да сж сръбизира македонското население, което отъ нико не, според признанията на всички видни филолози е говорило само български. Комунистически управници откъкоха хилядо годишната култура и просвета на македонските българи и починаха за нашата история отъ 11 октомври, 1944 година. Всеки, който се осмели да вънски езиковител си, политически и граждански права, според комунистическия наредби сж обвинява за враг на държавата, агент на американския капитализъм и на Уолъ стрит и при една бърза съдебна процедура сж праща вън затвора. Населението е съвсемно стопански глад и мизерия сжществуватъ изъ всички градове и села. При подобно положение населението сж чувствава, и то сж право, като безправни египетски робин отъ фараонските времена.

Подобни условия сжществуватъ и вън околните части на Македония, които сж подъ гръцка и българска власт.

4. Положението вън Словения откъто Тито взе властта е следното:

Народът, въобще, е по най-груб начин унищожаван и границите откъмъ Италия, Австрия и Унгария сж херметически запечатани, за да не може никой да избяга. Словенците бяха жестоко преследвани отъ нацистките и фашистките окупатори презъ последната (Следва на страници втора)

МАНИФЕСТЪ

(Продължение от страница първа)
война. Много от словенците бидоха подмамени от комунистите чрез обещания през време на тежката окупация, но сега те са още повече разочаровани отколкото бяха през време на германската, италианската и унгарската окупация. Единственият изход от това ужасно положение е създаването на една независима Словения, която да включва цялия словенски народ в нейните граници.

5. Подобни условия съществуват и в нѣкога гордото кралство на Черна Гора, което бѣ инкорпорирао в бивша и днешна Югославия чрезъ насилие.

Имайки предъ видъ горнитѣ факти, ние считаме също като наше задължение да направимъ достойние и следния

МАНИФЕСТЪ

1. Югославия като държавно-политическа единица е изкуствено творение. Тя се създаде безъ да се има свободно, демократично запитване до народа. Фарсътъ, който Тито направи за да проведе конституциитѣ на федералнитѣ републикански единици написани по образецъ на съветскитѣ, не бѣше никакъвъ народенъ плебисцитъ. Народитѣ въ Югославия никога

не сѣ имали възможностъ свободно и демократично да се изкажатъ дали желаятъ да бъдатъ управлявани отъ Бѣлградъ и дали въобще приематъ така построенитѣ държавенъ комплексъ на Балканитѣ. Следователно, ние отричаме Югославия като държавно-политическа концепция.

2. Името «югославецъ» творение на сръбската кралска династия отъ 1929 год. насамъ, не изразява народностната обособеностъ на Хърватско, Македония и Словения. То бѣ създадено съ огледъ да се унищожатъ историческитѣ, културнитѣ и народностнитѣ белези на тѣзи страни, запазени отъ дълги вѣкове насамъ. Следователно, ние категорически отричаме това име.

3. Заставаме за свободни и независими Хърватско, Македония и Словения, които да се оформятъ въ свои напълно свободни и демократични държавни единици, управлявани отъ самото мѣстно население. Само чрезъ доброволното желание на народитѣ, които населяватъ днешна Югославия и при действително гарантирани пълни демократични права ще може да има миръ и стопански напредѣкъ не само въ Югославия, но и на цялия Балкански полуостровъ.

Приложение 1

Общ манифест на македонски българи, словенци и хървати за съвместна борба срещу сърбо-комунистическия режим в Югославия. 5 ноември 1950 г.

Източник: Македонска трибуна. Индианаполис, 16 ноември 1950.

ДО БОРЧЕСКИЯ СЛОВЕНСКИ НАРОДЪ

Тридесет и четвъртият годишен конгресъ на Македонскитѣ политически организации въ Съединенитѣ Щати, Канада, Бразилия и Нова Зеландия, състоялъ се на 4, 5 и 6 септемврий, 1955 година, въ Кливеландъ, Охайо, съ настоящето дава изразъ на братскитѣ чувства, които Конгреса таи къмъ братята словенци, принудени да страдатъ заедно съ македонцитѣ въ общата тъмница на народитѣ, наречена Югославия.

Отъ връзкитѣ и познанствата, които имаме съ живущитѣ въ Америка словенци, ние знаемъ много добре какво отношение тѣ иматъ къмъ комунистическия режимъ на диктатора Тито. Прекрасната словенска земя днесъ е превърната въ доли-

на на страданията. Всѣка свобода на народа е отнета. Хубавата Любляна, кждето много студенти отъ Македония сж следвали висшитѣ си науки, днесъ е изолирана отъ западния свѣтъ —отъ свободата и демокрацията.

Но нека вѣрваме силно въ бъдещето. Днешната тирания на сърбо-комуниститѣ не може да бжде трайна. Българитѣ отъ Македония нѣма за нищо на свѣта да се подчинятъ на новото робство. Заедно съ словенцитѣ и хърватитѣ тѣ ще работятъ, за да дойде денътъ, когато Словения ще бжде истинската свободна и независима държава, когато и Македония ще бжде истински свободна и независима държава.

Приложение 2

Поздрав от македонските българи до борческия словенски народ.

Източник: Македонска трибуна. Индианаполис, 29 септември 1955.

5.
и ако ме признаат дека јас сум го
мајкалеа сивеншанот на кинотиторов
со мене е крај, дека мизниот опис ќе
ми го сменат и дека 20 год. ќе можам
заливор.

Тој тогаш поздравот: ајде мајки кога
прв пат дојде Алекса Стоиленов во
Скопје и со кој пат се среќава во Скопје
и како зборуваат, одговори ме мисла
како што била, мајката ми ме била
здравот, ја ќе се претрела мајката
ми, и ќе ме истрелува, јас ќе
одам, како работам, во кои се абрени
земји имам одено, каде била сум била
во Бугарија, ама од Бугарија имам
несено за мајката, односно како
Алекса ми има работно да третирам јука
во Скопје, каде се во мајката се
има движење и како, којка била
деној мисла, била истрелување се мену-
ваа мајката 1 тас им 22. во то 2-3
интервјуа во исто време, била истрелу-
вање истрелувањето дено мисла, а
јас веќе можам да се истрелувам јука

Приложение 3

Част од писменото изложение на Мария Стоиленова за извршените врху неа физически
и психически насилия в днешна Северна Македонија през 1995 г.